

Leder

Evaluering av helsefaglig forskning – holder den mål?

Det Norske Forskningsråd gjennomførte i 2011 en fagevaluering av forskningen i biologi, medisin og helsefag. (Evaluation of biology, medicine and health research in Norway 2011). Formålet med de evalueringene var, slik Forskningsrådet uttrykker det på sin nettside, *”å foreta en kritisk gjennomgang av styrker og svakheter ved forskningen innenfor biologi, medisin og helsefag, inklusive psykologi i et internasjonalt perspektiv.”* (Forskningsrådet 24.11.2011) Evalueringen var bredt anlagt der fagmiljøer fra åtte universiteter, seks universitetssykehus, tre andre sykehus, en vitenskapelig og tre statlige høyskoler, 13 forskningsinstitutter, tre vitenskapelige museer og fem andre enheter knyttet til universitetene har deltatt i evalueringen. Sju paneler satt sammen av internasjonale fageksperter på sine felt, har gjennomført evalueringen.

Rapporten konkluderer med at det er mange sterke fagmiljøer på områdene, men at enkelte områder også har betydelige svakheter. De områdene som beskrives som mindre sterke er forskning på helsetjenester og sykepleieforskning. I forhold til helsetjenesteforskning etterlyser de forskning i forhold til de mange omorganiseringer som har funnet sted de senere år. Det gjelder både spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten.

Sykepleieforskningen er det som omtales i mest negative vendinger. Her sies det at forskningen på området er fragmentert, at det manglet et tydelig fokus og ofte uten nødvendige metodologiske betraktninger. Dette igjen medfører overfladiske og lite troverdige resultater. Kritikken har også nådd norsk presse. I Aftenposten 17. november 2011 karakteriseres deler av sykepleieforskningen som *”tullforskning”*.

Kritikken er alvorlig for fagområdet helsefag generelt og sykepleie spesielt. Det betyr ikke at man skal legge seg flat og akseptere alle synspunkter fra et begrenset antall fagpersoner. Men man kan heller ikke overse deres uttalelser, og tenke at de ikke har betydning. Sykepleieforskning er et nytt forskningsfelt, og det er viktig at dette ikke utvikler seg i en retning der en tenker at her kan man gå noen snarveier, eller at fagområdet er så spesielt at man må operere med egne standarder for hva som er god forskning.

Akademisk tenkning og forskningstradisjoner med sine krav til klarhet og presisjon, står gjerne i en viss motsetning til sykepleie som yrkesutøvelse. Praksis framstår gjerne som mangetydig. Pasientene har krav på å bli sett som individer og i et helhetsperspektiv. Sykepleieforskning er heller ikke enkelt. Her skal man gripe en type hverdagslighet, men samtidig gi det en akademisk form og fortelle oss noe nytt, og annet enn hva som kommer fram gjennom vaktrapportene og det alminnelige snakket på jobben. De fleste sykepleieforskere har sin bakgrunn i sykepleie som yrkesutøvelse og kan føle en sterk forpliktelse for at deres tilnærminger og resultater skal oppleves som relevante for de det forskes på. Slik får man sjelden entydige resultater.

I rapporten konkluderer man også med at ressursene er smørt for tynt utover, og heller burde konsentreres på få, men sterke miljøer. Slike utsagn kunne lede noen til å tro at sykepleieforskningen er tilført vesentlige ressurser. Sannheten er vel heller at de fleste sykepleierutdanningene er kommet inn i en akademisk setting med krav om forskning uten at det er blitt tilført ekstra ressurser. Tid til forskning skal derved presses inn i en tidsressurs som tidligere utelukkende ble brukt på studentrettede aktiviteter.

Sykepleieforskningen er i en oppbyggingsfase. Men det er samtidig et viktig forskningsfelt. Sykepleierenes virksomhetsområder berører mange mennesker, og krever store samfunnsmessige ressurser. Av hensyn til virksomheten selv, og av hensyn til andre som også har et blick på denne virksomheten, er det viktig å få fram god forskning som er nyttig og relevant for flere parter. I denne sammenhengen har tidsskriftene og redaktørene en viktig oppgave i å kvalitetssikre det som slippes igjennom og fram for publikum. Alternativet er en svekkelse av sykepleieforskningens renome, som noe som ikke teller i en akademisk sammenheng.

Inger Lise Wang
Redaktør